

โครงสร้างประโยคพื้นฐานภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ: การเปรียบเทียบเพื่อการแปลเป็นภาษาไทย

โกวิทย์ พิมพ์วง ¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาโครงสร้างประโยคพื้นฐานภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ: การเปรียบเทียบเพื่อการแปลเป็นภาษาไทย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประวัติความสัมพันธ์ด้านเชื้อสายระหว่างภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างประโยคพื้นฐานของภาษาบาลีกับภาษาอังกฤษ และ 3) เพื่อศึกษาวิธีการแปลถ่ายทอดเนื้อหาในประโยคภาษาบาลีและประโยคภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ผลการศึกษาพบว่า ภาษาบาลีและภาษาอังกฤษมาจากภาษาตระกูลอินโด-ยูโรเปียนเดียวกันมีลักษณะเด่นคือเป็นภาษาที่มีวิภัติปัจจัย ประโยคหรือจากในภาษาบาลีเป็นแบบ SOV มีทั้งหมด 6 ชนิด ได้แก่ ประโยคลิงคัถะ ประโยคกัตตุจาก ประโยคกัมมจาก ประโยคภาวจาก ประโยคเหตุกัตตุจากและประโยคเหตุกัมมจาก ส่วนประโยคภาษาอังกฤษเป็นแบบ SVO มี 3 ชนิด ได้แก่ ประโยคกัตตุจาก ประโยคกัมมจากและประโยคเหตุกัตตุจาก อย่างไรก็ตาม ถ้าว่าตามลักษณะข้อความในภาษาบาลีและภาษาอังกฤษพบประโยค 4 ชนิดเหมือนกัน ได้แก่ ประโยคความเดียวหรือเอกัตถ์ประโยค ประโยคความรวมหรือเนกัตถ์ประโยค ประโยคความซ้อนหรือสังกรประโยคและประโยคความผสมหรือเนกัตถ์สังกรประโยค ส่วนการแปลประโยคภาษาบาลีและภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยมีกลวิธีการแปลที่คล้ายคลึงกัน ข้อความที่แปลนั้นควรมีลักษณะดังนี้ 1) ความชัดเจน 2) ภาษาเหมาะสม 3) ภาษาเรียบง่ายและตรงตามต้นฉบับ และ 4) ความสมเหตุสมผลเท่า ๆ กับภาษาต้นฉบับ

คำสำคัญ: ประโยคภาษาบาลีภาษาอังกฤษเปรียบเทียบ กลวิธีการแปล

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
fhumkwp@ku.ac.th

Fundamental Sentence Structure of Pali and English: A Comparison for Translating into Thai Language

Kowit Pimpuang²

Abstract

This research aimed to study fundamental sentence structure of Pali and English: a comparison for translating into Thai language. The objectives of this research were dealt 1) to study the historical ethnic relations of Pali and English, 2) to make a comparative study on the fundamental sentence structure of Pali and English and 3) to study how to translate contents in sentences of Pali and English into Thai language. It was found that both of Pali and English are in the Indo-European language family, which is an evidently inflectional language. Sentence or voice of Pali is SOV consisting of totally 6 types namely; phase, active voice, passive voice, impersonal passive voice, causative active voice and causative passive voice. Sentence of English is SVO consisting of totally 3 types namely; active voice, passive voice and causative active voice. However, sentences of Pali and English as divided according to the aspects of contents were found totally 4 types namely; simple sentence, compound sentence, complex sentence and compound-complex sentence. Strategic translation of contents into Thai language is similar at the process, especially the translated contents should be 1) clear meaning, 2) suitable language use, 3) simple language according to the manuscript and 4) reasonable content equaling to the manuscript.

Keywords: Sentence, Pali, English, Translating, Comparison, Strategic Translation

² Assistant Professor, Dr., Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Kasetsart University fhumkwp@ku.ac.th

1. บทนำ

ภาษาบาลีเป็นภาษาที่มีวิวัฒนาการและอยู่ในภาษาในตระกูลอินโด-ยูโรเปียนได้เข้ามามีอิทธิพลต่อสังคมไทยและภาษาไทยด้วยการสร้างประโยชน์ต่อภาษาไทยในสมัยต่าง ๆ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนกระทั่งถึงปัจจุบัน สาเหตุที่ภาษาบาลีได้เข้ามามีอิทธิพลต่อสังคมไทยและภาษาไทยเนื่องด้วยพระพุทธศาสนาเป็นสาเหตุสำคัญ

การศึกษาภาษาบาลีเพื่อให้เข้าถึงอรรถรสแห่งคำสอนของพระพุทธศาสนา นั้นได้ดำเนินมาอย่างเป็นระบบในสมัยต่าง ๆ ของไทยจนกระทั่งปัจจุบัน โดยเฉพาะการจัดการศึกษาภาษาบาลีขององค์การคณะสงฆ์แห่งประเทศไทย ผู้ศึกษาภาษาบาลีจะต้องศึกษาไวยากรณ์ (Grammar) และโครงสร้างประโยคพื้นฐาน (Fundamental Structure of Sentence) ของภาษาบาลีให้เข้าใจจึงจะสามารถแปลเนื้อหาคำสอนที่บันทึกด้วยภาษาบาลีเป็นภาษาไทย เนื่องจากภาษาบาลีมีโครงสร้างประโยคและวิธีการแปลที่มีลักษณะพิเศษโดยเฉพาะการเรียงลำดับคำต่าง ๆ ในประโยค ดังนั้น การกำหนดรู้โครงสร้างประโยคจึงนับว่ามีส่วนสำคัญในการแปลภาษาบาลีเป็นภาษาไทย

นอกจากภาษาบาลีดังกล่าวข้างต้น ภาษาอังกฤษจัดอยู่ในภาษาในตระกูลอินโด-ยูโรเปียนและเป็นภาษามีวิวัฒนาการเช่นเดียวกับภาษาบาลี ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงไวยากรณ์เพื่อให้เป็นภาษาที่เรียบง่ายขึ้นหลังจากภาษาอังกฤษได้ปรับเปลี่ยนให้เรียบง่ายขึ้นแล้วภาษาอังกฤษจึงได้รับความนิยมใช้เป็นภาษาเพื่อการสื่อสารจนมีประเทศต่างๆ ยอมรับภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ ภาษาอังกฤษจึงกลายเป็นภาษาสากลของคนในโลก (ทองสุข เกตุโรจน์, 2551)

คนไทยได้ศึกษาภาษาอังกฤษกันมาช้านานด้วยเห็นว่าเป็นภาษาสมัยใหม่ และเป็นกุญแจสำคัญในการไขว้วิทยาการด้านต่าง ๆ จนภาษาอังกฤษเข้ามามีอิทธิพลต่อชีวิตของคนไทยปัจจุบัน บางคนนิยมพูดภาษาไทยปนภาษาอังกฤษ วัฒนธรรมแบบตะวันตกก็ไหลเข้ามาปะปนในชีวิตประจำวันของคนไทยมากขึ้น ทำให้ค่านิยมของสังคมเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ภาษาไทยก็เกิดการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยคนไทยที่ศึกษาไวยากรณ์และโครงสร้างประโยคภาษาอังกฤษจนเข้าใจอย่างถ่องแท้ย่อมจะสามารถแปลถ่ายทอดเนื้อหาภาษาอังกฤษออกมาเป็นภาษาไทยได้อย่างถูกต้องเช่นเดียวกันกับผู้ศึกษาไวยากรณ์และโครงสร้างประโยคภาษาบาลีจนเข้าใจแล้วก็ย่อมจะสามารถแปลภาษาบาลีเป็นภาษาไทยได้ถูกต้อง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างประโยคพื้นฐานภาษาบาลี และภาษาอังกฤษเพื่อการแปลเป็นภาษาไทยในครั้งนี้ เพราะเห็นว่าภาษาทั้งสองเป็นภาษาที่แพร่หลายในประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อจะได้รู้และเข้าใจลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกันเกี่ยวกับโครงสร้างประโยคพื้นฐานของสองภาษานี้ ตลอดจนเข้าใจกลวิธีการแปลถ่ายทอดเนื้อหาต่าง ๆ ที่บันทึกด้วยภาษาบาลีและภาษาอังกฤษออกมาเป็นภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาประวัติความสัมพันธ์ด้านเชื้อสายระหว่างภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ

2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างประโยคพื้นฐานของภาษาบาลีกับภาษาอังกฤษ

2.3 เพื่อศึกษาวิธีการแปลถ่ายทอดเนื้อหาประโยคภาษาบาลีและภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยได้ถูกต้อง

3. ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยจะศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะโครงสร้างประโยคพื้นฐาน (The Fundamental Structure of Sentence) ของภาษาบาลีและภาษาอังกฤษซึ่งแบ่งตามลักษณะไวยากรณ์และแบ่งตามเนื้อหาความในประโยคภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ เท่านั้น

4. ทบทวนวรรณกรรม

4.1 ศุภรางค์ อินทรารุณ (2548) กล่าวว่า การเรียงคำในภาษาบาลีและสันสกฤตมีลักษณะพิเศษ คำเดียวหรือสองคำก็จัดเป็นประโยคได้ เช่น ประโยคว่า ติฏฐติ แปลว่า อันว่าเขา ย่อมยืน เป็นต้น ประโยคนี้อาจจะไม่มีประธานให้เห็นแต่ก็สามารถกำหนดรู้ได้โดยการสังเกตบทกิริยาคุมพากย์ (Finite Verb) ที่บ่งบอกว่า ประธานเป็นใคร ในบางครั้งประธานจึงไม่จำเป็น การเรียงลักษณะรูปประโยคในภาษาบาลีโดยมากจะเป็นการเรียงประโยคแบบ Subject + Object + Verb (SOV) ได้แก่ ประธาน + กรรม + กริยา เช่น กุมารโ = S สจจ = O วทติ = V แปลว่า อันว่าเด็กชาย ย่อมพูด ซึ่งคำสัตย์ เป็นต้น

ถ้ามีคำขยายบทใดบทหนึ่งมักจะวางคำขยายนั่นไว้ข้างหน้าบทที่ถูกขยาย แต่ถ้าคำขยายยาวหรือเป็นประโยคย่อย มักจะอยู่ข้างหลังบทที่ถูกขยาย เช่น

ถ้ามีคำนามด้วยกันมาขยายคำนามตัวหลัก ปกติจะวางไว้ข้างหน้า เช่น วเน = คำขยาย วานรานิ = คำหลัก แปลว่า แห่งวานรทั้งหลาย ในป่า เป็นต้น

ถ้ามีคำคุณนามด้วยกันมาขยายคำนามตัวหลัก ปกติจะวางไว้ข้างหน้า เช่นกัน แต่ข้อสำคัญ คือ ต้องแจก (Declension) ให้เป็นวิกิตติเดียวกันด้วย เช่น กณฺเหน = คำขยาย สປฺเพน = คำหลัก แปลว่า ด้วยงู ดำ เป็นต้น

ถ้ามีคำที่ทำหน้าที่อย่างเดียวกับคำบุพบทในภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ มักจะวางไว้หลังคำนามตัวหลัก เช่น ภริยาย = คำหลัก สห = คำบุพบท แปลว่า กับ ภรรยา เป็นต้น เนื่องจากคำชนิดนี้ต้องวางไว้ในตำแหน่งหลังคำนาม จึงมีชื่อเรียกว่าคำบุพบท (Postposition) ไม่ใช่ Preposition แต่โดยมาก ความหมายของบุพบทมักจะติดมากับวิกิตตินามแล้ว ได้แก่ ส่วนที่เรียกว่า “อายตนิบาต” นั่นเอง ดังนั้น คำบุพบทประเภทต้องวางไว้ในตำแหน่งหลังคำนาม (Postposition) นี้ จึงมีจำนวนไม่มากนัก

4.2 โกวิท ภูมิพวง (2550) กล่าวว่า ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต เป็นภาษาที่มีหลักแน่นอนในการเปลี่ยนแปลงรูปคำตามหน้าที่ทางไวยากรณ์มี วิกิตติปัจจัยบ่งบอกหน้าที่และความสัมพันธ์ของคำที่เข้าประโยคทุกคำ คำที่เป็น คำหลัก เช่น คำนามคำกริยามีแบบแผนที่จะต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อแสดงหน้าที่ และลักษณะเฉพาะในประโยค เช่น คำนามทำหน้าที่ประธานของประโยค หรือทำหน้าที่เป็นกรรมตรง (Direct Object) กรรมรอง (Indirect Object) เป็นส่วนขยาย หรือเป็นคำเรียกในประโยค ต้องแสดงหน้าที่นั้น ๆ ด้วยวิกิตติที่แน่นอนและมองเห็นได้ เป็นต้น

ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตมีวิกิตติซึ่งแสดงรูปคำนามที่เป็นคำเพศชาย (Masculine Gender) หรือเพศหญิง (Feminine Gender) คำนามที่หมายถึง คนเดียว สิ่งเดียว หรือหลายคนหลายสิ่ง เป็นต้น ผู้ที่เรียนภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตหรือจะใช้ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตจึงต้องเรียนรู้แบบแผนนั้นๆ ให้เข้าใจ จดจำได้จึงจะใช้ภาษานั้นได้ถูกต้อง เมื่อเปรียบเทียบกับภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาคำโดด ไม่ใช่วิธีการเปลี่ยนแปลงรูปคำภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต จึงเป็นภาษาที่มีแบบแผนกว่าโดยเฉพาะรูปประโยค ภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต จะวางประธาน กรรม กริยาไม่เหมือนกับภาษาอังกฤษและภาษาไทยที่วาง ประธาน กริยา และกรรมไปตามลำดับกรรม

4.3 พระมหานพดล สายสุตตา (2554) กล่าวว่า ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาฮินดี และภาษาอังกฤษจัดอยู่ในตระกูลภาษาอินโด-ยูโรเปียนที่มีลักษณะ

เฉพาะทางโครงสร้างประโยคและการเรียงคำในประโยคเป็นของตนเอง ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤตภาษาฮินดี และภาษาอังกฤษอยู่คนละตระกูลกับภาษาไทย ซึ่งอยู่ในตระกูลภาษาไทยคำโดดภาษาตระกูลอินโด-ยูโรเปียนเป็นภาษาที่มีการแจกรูปคำหรือการผันคำ (Declension) โดยการลงวิภัติ (Vibhatti) อุปสรรค (Prefix) นิบาต (Particle) และปัจจัยที่หน้าคำบ้างหลังคำบ้าง และการเปลี่ยนรูปคำบ้าง พยางค์ท้ายคำบ้างเพื่อให้รู้ว่ำนั่นทำหน้าที่อะไรในประโยคคนไทย บางครั้งอาจไม่ค่อยเข้าใจเมื่อเรียนภาษาตระกูลนี้เหตุผลเพราะไม่เข้าใจธรรมชาติของระบบโครงสร้างประโยคในภาษาเหล่านี้ นั่นเอง

4.4 สุภาพร มากแจ้ง (2526) กล่าวว่า ระบบประโยคของภาษาไทย และภาษาอังกฤษจะเรียงคำตามหน้าที่ (ประธาน กริยา กรรม) และภาษาไทยจะเรียงคำขยายไว้ข้างหลังเนื่องจากคำภาษาไทยไม่แสดงเพศ (Gender) พจน์ (Number) หน้าที่ในคำ (Duties) เหมือนกับคำภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต จึงไม่สามารถเปลี่ยนลำดับคำได้เพราะจะทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยนไปจากความหมายที่แท้จริงได้

4.5 พระธรรมกิตติวงศ์ (2541) กล่าวว่า ประโยคในภาษามคร (Magadha) หรือภาษาบาลีโดยมากประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ ส่วนประธาน ส่วนกรรม และส่วนกริยา ที่เหลือจากนี้ ก็จะเป็นส่วนปลีกย่อยลงไป ได้แก่ ส่วนขยายประธาน ส่วนขยายกรรม และส่วนขยายกริยา และบางประโยคภาษาบาลีอาจมีคำอาลปนะ (Vocative) และนิบาต (Particles) ต่าง ๆ เข้ามาแทรกบ้างเพื่อให้เนื้อความมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าทุกประโยคของภาษาบาลีจะต้องมีโครงสร้างครบบริบูรณ์ด้วยส่วนประกอบดังกล่าวทั้งหมด เพราะบางประโยคอาจจะมีครบหรือบางประโยคอาจจะมีส่วนประกอบเพียง 2 ส่วนหรือ 3 ส่วนเท่านั้นก็ได้ แต่ก็นับเป็นประโยคที่สมบูรณ์ได้ในเมื่อได้ใจความครบถ้วนบริบูรณ์แล้ว

4.6 โกวิท พิมพวง (2551) กล่าวว่า ระบบประโยคของภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตมีความแตกต่างกันทางด้านระบบของส่วนประกอบสำคัญต่าง ๆ ในประโยคเป็นอย่างมากเมื่อได้นำมาเปรียบเทียบกับระบบประโยคของภาษาไทย ประโยคภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตมักนิยมเรียงบทประธานไว้ต้นหรืออันดับแรกของประโยค (กรณีที่ไม่มีการขยายประธานในประโยคก็จะปรากฏอยู่ตอนต้นประโยค) หรือถ้ามีการขยายประธานก็จะนิยมเรียงบทขยายประธานนั้นไว้ข้างหน้าบทประธานและนิยมเรียงบทกริยาคุณศัพท์ (Finite Verb) ไว้ท้ายสุด

ของประโยค (กรณีไม่ต้องการเน้นบทกิริยา ถ้ากรณีต้องการเน้นบทกิริยาก็สามารถเรียงบทกิริยาคุมพากย์ไว้ตอนต้นประโยคได้) พร้อมกับเรียงบทกรรมไว้ข้างหน้าใกล้ ๆ กับบทกิริยาคุมพากย์นั้น และตามด้วยบทขยายกรรมที่นิยมเรียงไว้ข้างหน้าใกล้ ๆ กับบทกรรมตัวหลักห่างออกไปทางด้านซ้ายมือเรื่อย ๆ จนกระทั่งจบเนื้อความที่มีอยู่ในประโยคภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตนั้น ๆ

เมื่อจะแปลประโยคภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตในแต่ละครั้ง ก็จะเริ่มแปลจากบทประธานที่อยู่ตอนต้นหรืออันดับต้น ๆ ของประโยคก่อน (กรณีที่ไม่มีบทขยายประธานในประโยค เพราะถ้ามีบทขยายประธานในประโยค บทประธานก็จะเรียงอยู่ลำดับที่สองถัดจากบทขยายประธาน) แล้วจึงไปแปลบทขยายประธาน บทกิริยาคุมพากย์แล้วตามด้วยบทกรรมและบทขยายกรรมไปตามลำดับดังตัวอย่างเช่น

ขยายประธาน	ประธาน	ขยายกรรม	กรรม	กิริยาคุมพากย์
เอโก	สามเณโร	นคเร	อาหาร	ปริภุชชติ
(รูป) หนึ่ง	สามเณร	ในเมือง	ซึ่งอาหาร	ยอมฉัน
ลำดับที่ 2	ลำดับที่ 1	ลำดับที่ 5	ลำดับที่ 4	ลำดับที่ 3

4.7 พระศรีสิทธิมนี (2551) กล่าวว่าประโยคในภาษาอังกฤษ (Sentence) เปรียบเทียบได้กับคำว่า “วาก” ในภาษาบาลี คำว่า “วาก” ในภาษาบาลีหมายถึง ผู้กล่าว (ตรงกับคำว่า Voice ในภาษาอังกฤษ) แบ่งตามลักษณะไวยากรณ์ได้ 6 วาก เช่น ถ้ากล่าวถึงผู้กระทำการขึ้นเป็นประธานในประโยคเรียกว่า “กัตตุวาก” (Active Voice) ถ้ากล่าวถึงผู้ถูกกระทำและยกผู้ถูกกระทำขึ้นเป็นประธานในประโยค เรียกว่า “กัมมวาก” (Passive Voice) และถ้ากล่าวถึงผู้ใช้ให้กระทำการขึ้นเป็นประธานในประโยค เรียกว่า “เหตุกัตตุวาก” (Causative Active Voice) เป็นต้น

ลักษณะโครงสร้างประโยคของภาษาบาลีนั้นจะเป็นแบบ ประธาน + กรรม + กริยา (SOV) ซึ่งแตกต่างจากโครงสร้างประโยคภาษาอังกฤษที่มีโครงสร้างประโยคเป็นแบบ ประธาน + กริยา + กรรม (SVO) บทประธานในภาษาอังกฤษนั้นจะเรียงไว้ต้นหรืออันดับแรก ๆ ของประโยค ส่วนบทขยายต่าง ๆ หรือบทที่เกี่ยวข้องจะเรียงไว้หน้าประธาน (คล้ายคลึงกันกับการเรียงบทขยายในภาษาบาลี) หลังจากนั้นจึงจะเป็นภาคแสดงและส่วนสุดท้ายจะเป็นภาคกรรมหรือบทที่เกี่ยวข้องกับกริยานั่นเอง และที่สำคัญคือบทขยายกรรมหรือบทที่เกี่ยวข้องกับกรรมจะวางไว้หน้าบทกรรมหลัก

จากข้อความข้างต้น กล่าวได้ว่า ระบบประโยคของภาษาบาลีและระบบประโยคของภาษาอังกฤษมีความแตกต่างกันทางด้านระเบียบของส่วนสำคัญต่าง ๆ ในประโยคบ้าง เมื่อเปรียบเทียบลักษณะประโยคระหว่างภาษาบาลีและประโยคภาษาอังกฤษแล้วทำให้ได้ทราบว่าลักษณะโครงสร้างประโยคภาษาบาลีจะเป็นแบบ ประธาน + กรรม + กริยา (SOV) โดยนิยมเรียงบทประธานไว้ต้น (กรณีที่ไม่มีบทขยายประธานในประโยค) หรืออันดับต้น ๆ ของประโยค (กรณีที่มีบทขยายประธานในประโยค) โดยนิยมเรียงบทขยายประธานนั้นไว้ข้างหน้าบทประธาน และนิยมเรียงบทกริยาคุมพากย์ไว้ท้ายสุดของประโยคพร้อมกับเรียงบทกรรมไว้ข้างหน้าใกล้ ๆ บทกริยาคุมพากย์นั่นเอง และตามด้วยบทขยายกรรมที่นิยมเรียงไว้ข้างหน้าใกล้ ๆ กับบทกรรมหลักห่างออกไปทางด้านซ้ายมือเรื่อย ๆ จนกระทั่งจบเนื้อความที่มีอยู่ในประโยค โครงสร้างประโยคของภาษาบาลีดังกล่าวนี้จะแตกต่างจากโครงสร้างประโยคของภาษาอังกฤษและภาษาไทยอย่างชัดเจนเนื่องจากว่าภาษาอังกฤษและภาษานั้นมีลักษณะโครงสร้างประโยคเป็นแบบ ประธาน + กริยา + กรรม (SVO)

4.8 พจนานุกรมลองแมน (Longman Dictionary of Contemporary English, 1983) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการแปลไว้ว่า Translate (v.) (to change speech or writing into another language ความหมายของคำว่า ‘translate’ ตามที่พจนานุกรมลองแมนได้ให้ไว้ แปลว่า (กริยา)) เปลี่ยนคำหรือข้อเขียนไปเป็นภาษาอื่น

4.9 แคตฟอร์ด (Catford, 1965) กล่าวว่า การแปลเป็นกระบวนการที่กระทำต่อภาษา กล่าวคือ เป็นกระบวนการที่เอาถ้อยความที่เขียนด้วยภาษาหนึ่งไปแทนที่ถ้อยความที่เขียนอีกภาษาหนึ่ง

4.10 นิวมาร์ค (Newmark, 1988) ได้ให้ความหมายของการแปลว่า การแปลเป็นงานศิลปะที่มีองค์ประกอบคือผู้แปลพยายามจะหาข้อความหรือพจน์ในภาษาหนึ่งไปแทนที่ข้อความหรือพจน์เดียวกันในอีกภาษาหนึ่ง

จากความหมายของการแปลที่กล่าวมาข้างต้น กล่าวได้ว่า การแปลคือการถ่ายทอดความหมายทั้งที่เป็นสัญลักษณ์ทางภาษาและจิตใจของผู้นำเสนอสัญลักษณ์ทางภาษานั้น ๆ จากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งเพื่อสื่อความเข้าใจกันระหว่างผู้ส่งและผู้รับสาร

เมื่อจะแปลประโยคภาษาบาลี ก็จะเริ่มแปลจากบทประธานต้นหรืออยู่ในอันดับต้น ๆ ของประโยคก่อน แล้วจึงไปแปลบทขยายประธาน กริยาคุมพากย์

แล้วตามด้วยบทกรรมและบทขยายกรรมตามลำดับซึ่งวางอยู่ข้างหน้าบทกริยา
 คุมพากย์อีกทีหนึ่ง อาจจะดูเหมือนและแตกต่างจากการแปลประโยคภาษา
 อังกฤษบ้าง กล่าวคือ ผู้แปลจะเริ่มการแปลจากบทประธานต้นประโยค (กรณีที่ไม่
 มีบทขยายประธานในประโยค) หรือประธานอาจจะอยู่ในอันดับต้น ๆ ของ
 ประโยคก่อน (กรณีที่มีบทขยายประธานในประโยคเพราะถ้ามีบทขยายประธาน
 ในประโยค บทประธานก็จะเรียงอยู่ลำดับที่ 2 ถัดจากบทขยายประธาน)
 แล้วจึงไปแปลบทขยายประธาน บทกริยาแล้วตามด้วยบทกรรมและขยายกรรม
 ไปตามลำดับ ซึ่งบทกรรมหรือขยายกรรม (ส่วนสมบุรณ์) นั้นจะวางอยู่ข้างหลัง
 ของบทกริยา (กริยาในระหว่างและกริยาคุมพากย์) ในประโยคภาษาอังกฤษ
 เป็นสำคัญ

4.11 อัจฉรา ไส้ตุรกูล (2555, 20) กล่าวเกี่ยวกับลักษณะของงานแปล
 ที่ดีว่า งานแปลที่ดีควรมีลักษณะ 3 ประการ ดังนี้ 1) เชื่อถือได้ ได้แก่ นำไปใช้ได้
 ไม่ผิดข้อเท็จจริง ไม่ผิดความหมาย ความครบถ้วน ไม่ตัดต่อตัดแปลงให้ผิดไป
 จากต้นฉบับ ชัดตรงต่อต้นฉบับ 2) ชัดเจน ได้แก่ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่กำกวม
 ไม่มีร่องรอยของภาษาเดิม และ 3) เป็นธรรมชาติ ได้แก่ งานแปลที่ดีภาษาต้อง
 สละสลวย ไม่ฝืนหลักภาษาของผู้อ่าน

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ศึกษาค้นคว้าหนังสือ ตำรา เอกสาร ข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ
 ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ ลักษณะโครงสร้าง
 ประโยคพื้นฐานของภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ รวมทั้งกลวิธีการแปลประโยค
 ภาษาบาลีและภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

5.2 เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความสัมพันธ์ระหว่างภาษาบาลี
 และ ภาษาอังกฤษ ลักษณะโครงสร้างประโยคพื้นฐานของภาษาบาลีและอังกฤษ
 รวมทั้งกลวิธีการแปลประโยคภาษาบาลีและภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนกันและความแตกต่างกันระหว่าง
 โครงสร้างประโยคพื้นฐานของภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งวิเคราะห์
 กลวิธีการแปลประโยคของภาษาบาลีและภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

5.4 สรุปผลการวิเคราะห์และนำเสนอรายงานผลการวิจัย

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ได้รู้ประวัติและเข้าใจความสัมพันธ์ด้านเชื้อสายระหว่างภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ

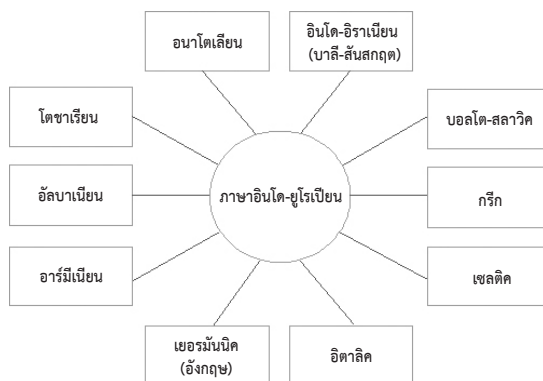
6.2 ได้เห็นความเหมือนและความแตกต่างกันระหว่างโครงสร้างประโยคภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ

6.3 ได้เข้าใจกลวิธีการแปลถ่ายทอดเนื้อความประโยคภาษาบาลีและภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

7. ผลการวิจัย

7.1 ความสัมพันธ์ทางเชื้อสายของภาษาบาลีกับภาษาอังกฤษ

โดยเชื้อสายแล้วภาษาบาลีและภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มาจากภาษาตระกูลอินโด-ยูโรเปียนเดียวกันซึ่งแสดงให้เห็นตามแผนผังดังนี้

ภาพที่ 1 แผนผังแสดงภาษาตระกูลอินโด-ยูโรเปียน

ลักษณะเด่นของภาษาทั้งสองคือการเป็นภาษาที่มีวิภัติปัจจัย นอกจากนี้ยังมีลักษณะเฉพาะอีกหลายอย่าง เช่น การสร้างคำตามแบบของภาษาบาลีและอังกฤษที่จะต้องสร้างคำขึ้นมาจากธาตุและลงปัจจัยเข้าไป เป็นต้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาบาลี มีการสร้างคำใหม่ๆ ขึ้นใช้หลายวิธีได้แก่วิธีกิตก์ สมาส ตัทธิตหรือวิธีการลงหรือเติมคำอุปสรรคข้างหน้าของคำหลัก ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นวิธีการสร้างคำที่มีลักษณะเฉพาะและพบได้ในภาษาบาลีอย่างชัดเจน คำภาษาบาลีและภาษาอังกฤษเป็นจำนวนมากที่ใช้ปนอยู่ในภาษาไทยไม่ว่าจะเป็น

ภาษาพูด ภาษาเขียนหรือภาษาทางวรรณคดีในปัจจุบันก็ล้วนเป็นผลมาจากการที่ภาษาบาลีและภาษาอังกฤษเข้ามามีอิทธิพลต่อภาษาไทย เป็นเหตุให้คำไทยมีใช้เพิ่มขึ้นจึงนับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่ภาษาร่วมเชื้อสายเดียวกันได้มอบให้กับภาษาไทย นอกจากนี้ ในการนำคำภาษาบาลีและภาษาอังกฤษมาใช้ในภาษาไทย อาจพบปัญหาอยู่บ้างโดยเฉพาะเกี่ยวกับการใช้คำ เช่น คำศัพท์ภาษาบาลีและภาษาอังกฤษที่นำเข้ามาใช้ใหม่ก็จะแทนที่คำเก่าในภาษาเดิม จนทำให้คำเก่าซึ่งเคยใช้กันมาก่อนในภาษาเดิมนั้นสูญหายไป เป็นต้น

7.2 โครงสร้างประโยคภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ

ในภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ คำว่า “ประโยค” จะหมายถึงถ้อยคำหรือข้อความที่มีใจความสมบูรณ์ดีซึ่งอาจมีทั้งประโยคที่ง่ายหรือสลับซับซ้อน ทั้งนี้แล้วแต่เนื้อความในตอนนั้น ๆ เป็นสำคัญ ประโยคที่สมบูรณ์ตามภาษาบาลีและภาษาอังกฤษนั้นจำเป็นจะต้องประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ ภาคประธานและภาคแสดง

ประโยคหรือวาทกในภาษาบาลีถ้าแบ่งตามลักษณะของบาลีไวยากรณ์แล้วจะมีทั้งหมด 6 ชนิด ได้แก่ ประโยคลิงคัตถะ ประโยคกัตตุวาทก ประโยคกัมมวาทก ประโยคภาววาทก ประโยคเหตุกัตตุวาทก และประโยคเหตุกัมมวาทก ส่วนภาษาอังกฤษพบประโยค 3 ชนิด ได้แก่ ประโยคกัตตุวาทก ประโยคกัมมวาทกและประโยคเหตุกัตตุวาทก เท่านั้น อย่างไรก็ตาม ถ้าแบ่งตามลักษณะเนื้อความแล้ว ในภาษาบาลีและภาษาอังกฤษจะพบประโยค 4 ชนิดเหมือนกัน ได้แก่ ประโยคความเดียวหรือเอกัตถะประโยค ประโยคความรวมหรือเนกัตถะประโยค ประโยคความซ้อนหรือสังกรประโยค และประโยคความผสมหรืออเนกัตถะสังกรประโยค

ลักษณะโครงสร้างประโยคภาษาบาลีจะเป็นรูปแบบ SOV ได้แก่ (ขยาย) ประธาน + (ขยาย) กรรม + กริยา เช่น เอโก ปุริโสหมนตํ กมม็อกาสีแปลว่า คนผู้ชาย คนหนึ่งได้กระทำแล้ว ซึ่งกรรม อันใหญ่ เป็นต้น จากตัวอย่างประโยคนี้นี้สามารถจำแนกประโยคออกเป็นส่วนต่าง ๆ เพื่อทราบลักษณะของคำในประโยคได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการจำแนกประโยคภาษาบาลี

ตัวอย่างคำภาษาบาลี	ตำแหน่งของคำในประโยค
เอโก	ขยายประธาน
ปุริโส	ประธาน
มหนต์	ขยายกรรม
กมม	กรรม
อกาลิ	กริยาคุมพากย์

จากรูปแบบโครงสร้างประโยคภาษาบาลีดังกล่าว สรุปได้ว่า ในภาษาบาลี บทประธานเรียงไว้ต้นประโยค แต่บทขยายหรือบทที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะ เป็น คำคุณศัพท์หรือคำอื่น ๆ ที่สัมพันธ์เข้ากับประธานในประโยคจะเรียงไว้หน้าบทประธาน จากนั้นจะเป็นภาคกรรมหรือบทที่เกี่ยวข้องกับกริยาไม่ว่าจะเป็น คำคุณศัพท์ คำวิเศษณ์ หรือคำอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกริยาของประโยคภาษาบาลีสั้นบทสุดท้ายของประโยคจะเป็นบทกริยาหรือภาคแสดง กล่าวคือ ภาคกรรมหรือบทที่เกี่ยวข้องกับกริยา จะวางไว้หน้ากริยา ๆ จะอยู่ท้ายประโยค ที่สำคัญที่สุด คำในประโยคจะมีการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1) บทประธานกับกริยาจะมีการผันคำหรือแจกรูปให้มีวิภัติพจน์และบุรุษตรงกันเสมอ

2) คำนามและคำขยายนามหรือคุณศัพท์ (คำวิเศษณ์) จะมีการผันคำหรือแจกรูปให้มีเพศ (ลิงค์) วิภัติและพจน์ตรงกันด้วยเพื่อบอกให้รู้หน้าที่และความสัมพันธ์ของคำในประโยค

3) บทกริยาส่วนมากแล้วจะมีการผันคำหรือมีการแจกรูปวิภัติกริยา เพื่อบอกให้รู้กาลบท พจน์และบุรุษเช่น โส ปุริโส ตสสา อติเลีย มาลิ เทติ แปลว่าอันว่าบุรุษ ผู้นั้น ย่อมให้ ซึ่งดอกไม้ แก่สตรี ผู้นั้น เป็นต้น

ส่วนลักษณะโครงสร้างประโยคภาษาอังกฤษจะเป็นแบบ SVO และแตกต่างจากภาษาบาลี ดังรูปแบบ คือ (ขยาย) ประธาน + กริยา + (ขยาย) กรรมจากโครงสร้างประโยคภาษาอังกฤษดังกล่าว สรุปได้ว่าในภาษาอังกฤษ บทประธานเรียงไว้ต้นประโยคแต่จะมีบทขยายหรือบทที่เกี่ยวข้องจะเรียงไว้หน้าบทประธานไม่ว่าจะเป็น คำคุณศัพท์ หรือคำศัพท์อื่น ๆ ที่สามารถสัมพันธ์เข้ากับประธานได้จากนั้นจะเป็นกริยาหรือภาคแสดงและส่วนสุดท้ายเป็นภาคกรรมหรือ

บทเกี่ยวข้องกับกริยา ไม่ว่าจะเป็นคำคุณศัพท์ คำวิเศษณ์ หรือคำอื่น ๆ ที่สามารถสัมพันธ์เข้ากับประธานได้แต่บทขยายหรือบทที่เกี่ยวข้องกับภาคกรรมที่วางในประโยคจะวางไว้หน้ากรรมเช่น A man did bad deed แปลว่า ผู้ชายคนหนึ่งได้ทำกรรมชั่ว เป็นต้นจากตัวอย่างประโยคนี้ จำแนกประโยคออกเป็นส่วนตัวต่าง ๆ เพื่อทราบลักษณะของคำในประโยคได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงการจำแนกประโยคภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างคำภาษาอังกฤษ	ตำแหน่งของคำในประโยค
A	ขยายประธาน
man	ประธาน
did	กริยาคุณพากย์
bad	ขยายกรรม
deed	กรรม

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น มีข้อสังเกตที่สำคัญ คือ คำในประโยคภาษาอังกฤษจะมีการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1) บทประธานกับบทกริยาจะมีการแจกรูปหรือผันรูปโดยวิธีการลงอุปสรรค (Prefixation) ปังจ้ย (Suffixation) ให้สัมพันธ์กันเพื่อบอกตำแหน่งฐานะ หน้าที่ของคำ (Function/Preposition) กาล (Tense) และพจน์ (วณะหรือจำนวน/Numerals) ของคำ

2) คำขยายนามหรือคุณศัพท์ (คำวิเศษณ์) ที่เรียงอยู่หน้าคำนามจะมีการผันคำหรือแจกรูปด้วยการลงปังจ้ยเพื่อบอกให้รู้หน้าที่และความสัมพันธ์กับคำนามที่ขยายรูปด้วยการลงปังจ้ยเข้าไปเพื่อบอกให้รู้หน้าที่รวมทั้งความสัมพันธ์กับคำนามที่ขยายนั่น ๆ

3) บทกริยา ส่วนมากมีการผันคำหรือแจกรูปกริยาเพื่อบอกให้รู้กาล (Tense) บท (Voice) พจน์ (วณะ/Numerals) และ บุรุษ (Person/Subject/Doe/Act เช่น That man gives a flower to this woman แปลว่า บุรุษคนนั้นให้ดอกไม้แก่สตรีคนนี้เป็นต้น

7.3 หลักและวิธีการเรียงประโยคภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ

ภาษาบาลีและภาษาอังกฤษมีความแตกต่างกันเกี่ยวกับหลักและวิธีการเรียงประโยค ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากโครงสร้างประโยคของภาษาทั้งสองมีความแตกต่างกันนั่นเอง กล่าวคือ โครงสร้างประโยคของภาษาบาลีจะเป็นรูปแบบ

SOV ส่วนโครงสร้างประโยคของภาษาอังกฤษจะเป็นรูปแบบ SVO ซึ่งจะเหมือนกับโครงสร้างประโยคของภาษาไทย เช่น ประโยคภาษาไทยว่า เด็กคนหนึ่ง กินผลไม้จำนวนมากแล้วสามารถเรียงเป็นประโยคภาษาบาลีได้ว่า เอโก กุมารโ พหุณี ผลานิ ปริภุณชิ แปลว่า เด็กคนหนึ่ง กินผลไม้จำนวนมาก และประโยคภาษาอังกฤษว่า A boy ate many fruits แปลว่า เด็กคนหนึ่ง กินผลไม้จำนวนมากซึ่งแสดงวิธีการเรียงเชิงเปรียบเทียบได้ ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงวิธีการเรียงเชิงเปรียบเทียบประโยคภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ

ประโยคภาษาบาลี		ประโยคภาษาอังกฤษ	
คำภาษาบาลี	ตำแหน่ง	คำภาษาอังกฤษ	ตำแหน่ง
เอโก	ขยายประธาน	A	ขยายประธาน
กุมารโ	ประธาน	boy	ประธาน
พหุณี	ขยายกรรม	ate	กริยาคุมพากย์
ผลานิ	กรรม	many	ขยายกรรม
ปริภุณชิ	กริยาคุมพากย์	fruits	กรรม

จากตารางข้างต้น กล่าวได้ว่า บทประธานของภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ โดยมากจะเรียงไว้ตอนต้นหรือเป็นอันดับต้นๆ ของประโยค มีการวางคำศัพท์ ขยายไว้ทางด้านซ้ายมือ (ข้างหน้าของศัพท์หลัก) แล้วจึงวางศัพท์หลักไว้ทางขวามือไปตามลำดับประโยค บทกริยาในภาษาอังกฤษจะเรียงไว้ต่อจากลำดับ บทประธานในประโยค ส่วนคำขยายกริยานั้นให้เรียงไว้ข้างหลังตัวกริยาไปตามลำดับ สำหรับภาษาบาลีมีการวางศัพท์ขยายไว้ทางด้านซ้ายมือ (ข้างหน้าของคำศัพท์หลัก) คล้ายกับภาษาอังกฤษแล้วจึงวางศัพท์หลักไว้ทางขวามือ ถ้ามีบทขยายก็สามารถวางไว้ข้างหน้าของศัพท์นั้นได้ ส่วนกริยาคุมพากย์นั้น ส่วนใหญ่จะเรียงไว้ท้ายสุดของประโยคและวางบทขยายกริยาไว้ข้างหน้าของบทกริยาหลักออกไปเรื่อยๆ จะเห็นได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบระหว่างหลักและการเรียงประโยคของภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ จะเห็นความแตกต่างกันอยู่บ้างแม้ว่าทั้งสองภาษาจะมาจากภาษาตระกูลเดียวกันก็ตาม

7.4 ความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ในประโยคภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ

ในภาษาบาลีและภาษาอังกฤษ ไวยากรณ์และความสัมพันธ์ของส่วนประกอบต่าง ๆ ในประโยคหนึ่ง ๆ จะมีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างเป็นระบบ ส่วนประกอบสำคัญต่าง ๆ ในประโยคของภาษาบาลีและภาษาอังกฤษจะมี 8 ส่วน ได้แก่

บทประธาน บทขยายประธาน บทกริยา บทขยายกริยา บทกรรม บทขยายกรรม บททอลปะนะหรือคำร้องเรียกทักทาย และคำนิบาตหรือคำอุทาน นั่นเอง การเรียงบทต่างๆ เหล่านี้ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในประโยคภาษาบาลีและภาษาอังกฤษจะต้องมีความระมัดระวังเป็นพิเศษและต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่ว่า “ศัพท์ใดขยายศัพท์ใด ให้เรียงวางไว้ข้างหน้าศัพท์นั้นได้” ได้แก่ ศัพท์ใดมีสัมพันธ์เข้ากับศัพท์ตัวใดให้เรียงไว้ข้างหน้าตัวนั้น

7.5 กลวิธีการแปลภาษาบาลีและภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

ถึงแม้ว่าจะเป็นภาษาที่อยู่ในตระกูลเดียวกันแต่เนื่องจากประโยคภาษาบาลีมีรูปแบบที่แตกต่างไปจากภาษาอังกฤษและภาษาไทยคือประโยคภาษาอังกฤษจะเริ่มต้นด้วยประธาน กริยา และกรรม แต่ประโยคในภาษาบาลีจะมีโครงสร้างประโยคเป็นประธาน กรรม และกริยา ฉะนั้นเบื้องต้นผู้แปลจำเป็นต้องกำหนดรู้ในส่วนนี้ก่อน หลังจากนั้นค่อยไปเลือกชนิดของการแปลซึ่งการแปลมี 3 ชนิดได้แก่ 1) แปลโดยพยัญชนะ (Literal Translation) คือ การแปลออกสำเนียงธาตุ วิภัติ ปัจจัย ให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์เช่น สามเณรา ดิสส์ सालาย ภตตานิ ภูณชนติ แปลว่า อันว่าสามเณรทั้งหลาย ย่อมฉันอยู่ซึ่งภัตตาหารทั้งหลาย บนศาลานั้น เป็นต้น 2) แปลโดยอรรถ (Meaning-Based Translation) คือ การแปลมุ่งเอาใจความ ไม่ได้มุ่งวิภัติปัจจัย เช่น สามเณรา ดิสส์ सालาย ภตตานิ ภูณชนติ แปลว่า เหล่าสามเณร กำลังฉันข้าวที่ศาลาหลังนั้น เป็นต้น และ 3) การแปลแบบยกคำศัพท์ (Word-for-word Translation) คือ การแปลทีนิยมให้ผู้แปลอ่านศัพท์ภาษาบาลีไปทีละศัพท์แล้วจึงแปลไปตามลำดับศัพท์ภาษาบาลีที่ได้อ่านแล้วและศัพท์ที่ยกขึ้นนั้นนั่นเอง เช่น สามเณรา อันว่าสามเณร ทั้งหลาย ภูณชนติ ย่อมฉัน ภตตานิ ซึ่งอาหารทั้งหลาย ศาลาย บนศาลา ดิสส์ นั้น เป็นต้น

ส่วนการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยมีแนวทางที่หลากหลายแตกต่างกันออกไปตามเนื้อหาสาระ ประเภทของงานต้นฉบับ และบริบทหรือสิ่งแวดล้อมของเนื้อเรื่อง การแปลนั้นมี 3 ชนิด คือ 1) การแปลแบบตรงตัว (Word-for-word หรือ Literal Translation) ได้แก่ การแปลที่ผู้แปลต้องแปลให้ตรงกับต้นฉบับมากที่สุด เช่น The parties agree that all clauses hereunder are deemed to constitute the essence hereof แปลว่าคู่สัญญาตกลงกันว่าข้อความใดๆ ในสัญญานี้ถือว่าเป็นสาระสำคัญทุกข้อ เป็นต้น 2) การแปลแบบตีความ (Interpretative Translation) ได้แก่ การแปลที่ผู้แปลเน้นพิจารณา

บริบทของตัวบทต้นฉบับและบริบทของผู้อ่านเป้าหมายประกอบกัน เช่น She told me she loves me, but it was a very difficult task แปลว่าเธอบอกว่าเธอชื่นชมฉัน แต่เล่นเป็นตัวฉัน ยากมากจริง ๆ เป็นต้น และ 3) การแปลแบบอิสระ (Free Translation) ได้แก่ การแปลที่ผู้แปลยึดผู้อ่านภาษาเป้าหมายมากกว่าต้นฉบับ ดังนั้น การปรับเปลี่ยนใดๆ ถ้าเหมาะสมกับผู้อ่านภาษาเป้าหมาย ผู้แปลอาจปรับเปลี่ยนได้ทุกอย่าง เช่น Lambs of God แปลว่า แมวน้ำของพระเจ้า (เปลี่ยนการแปลจากแกะเป็นแมวน้ำซึ่งเหมาะกับบริบทของชาวเอสกีโม ซึ่งเป็นผู้อ่านภาษาเป้าหมาย) เป็นต้น (บุญจิรา ถึงสุข, 2555, น. 12-18)

อย่างไรก็ตาม ก่อนการแปลภาษาบาลีและภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ผู้แปลควรทราบประโยคและส่วนประกอบในประโยคต่าง ๆ คือ ภาษาบาลีมีโครงสร้างหลักของรูปประโยคแบ่งออกเป็น 2 ภาค คือภาคประธานและภาคแสดง

การเรียงลำดับการแปล มี 9 อย่างซึ่งผู้แปลต้องดำเนินไปตามลำดับ ดังนี้

- 1) อาลปนะ
- 2) นิบาตต้นข้อความ
- 3) บทกาลสัตติมี
- 4) บทประธาน
- 5) บทที่เนื่องด้วยประธาน
- 6) กริยาในระหว่าง
- 7) บทที่เนื่องด้วยกริยาในระหว่างและบทขยายประโยคแทรก
- 8) กริยาคุมพากย์
- 9) บทที่เนื่องด้วยกริยาคุมพากย์

สำหรับการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย มีหลักการหรือกฎเกณฑ์สำคัญที่ผู้แปลทั้งหลายจะต้องทำความเข้าใจและคำนึงถึงอยู่เสมอเมื่อเวลาจะต้องแปลกล่าวคือ เมื่อจะแปลให้แปลไปตามลำดับแห่งการแปลส่วนต่าง ๆ ซึ่งคล้ายคลึงกันกับภาษาบาลีข้างต้น เนื่องจากได้สังเกตแล้วว่า ถึงแม้จะเรียงประโยคแตกต่างกันบ้าง แต่เมื่อแปลข้อความในประโยคของทั้งสองภาษาเป็นภาษาไทย จะมีวิธีการดำเนินการแปลที่สามารถประยุกต์วิธีการแปลของภาษาบาลีได้ซึ่งมีความคล้ายคลึงกัน ดังนี้

- 1) คำเรียกทักทายหรืออาลปนะ
- 2) คำอุทานหรือนิบาตส่วนมากเป็นนิบาตสักว่าทำบทให้เต็ม

- 3) บทกาลสัตตมีอาทิ ใน ครั้นเมื่อ เป็นต้น
- 4) บทประธาน
- 5) บทขยายประธาน
- 6) กริยาในระหว่างและประโยคแทรก
- 7) บทขยายกริยาในระหว่างและบทขยายประโยคแทรก
- 8) กริยาหลักหรือคุมพากย์
- 9) บทที่เนื่องด้วยกริยาหลักหรือกริยาคุมพากย์

เมื่อกล่าวถึงหลักการแปลหรือลักษณะของภาษาในงานแปลภาษาไทย ที่ตื้นนั้น การแปลให้ได้ทั้งความถูกต้องและสำนวนที่ไพเราะผู้แปลจำเป็นต้องยึดหลักการแปลง่าย ๆ 4 ประการซึ่งสามารถประมวลสรุปได้ดังนี้

1) มีความชัดเจนคือเป็นภาษาที่มีลักษณะกระชับไม่ใช้คำที่ไม่จำเป็นรูปประโยคควรเป็นประโยคสั้นๆหลีกเลี่ยงโครงสร้างประโยคที่ซับซ้อนมีการใช้ข้อความที่ถ่ายทอดความคิดได้อย่างชัดเจนเช่นประโยคเดียวแสดงความคิดเดียวไม่กำกวมหรือชวนให้ตีความได้หลายแง่หลายมุม เป็นต้น

2) ใช้ภาษาได้เหมาะสมผู้แปลต้องเลือกใช้ลีลาการเขียนให้สอดคล้องกับลักษณะของเรื่องที่จะแปลเช่น การแปลนวนิยาย เป็นต้น อาจใช้สำนวนให้เกิดภาพพจน์การแปลงานด้านกฎหมายหรือการแพทย์ต้องใช้ศัพท์เฉพาะและลีลาการเขียนที่สั้นๆไม่ใช้คำหยาบหรือสำนวนอ้อมค้อม

3) ใช้ภาษาเรียบง่ายและสัมพันธ์กับความคิดที่กระชับแจ่มชัดและตรงตามต้นฉบับ

4) มีความสมเหตุสมผลกล่าวคือในแต่ละภาษามีความสมเหตุสมผลต่างกัน ดังนั้นภาษาที่ใช้ในการแปลต้องมีความสมเหตุสมผลเท่า ๆ กับภาษาต้นฉบับด้วย

8. สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

8.1 สรุป

ภาษาบาลีและภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์กันโดยเชื้อสายเนื่องจากทั้งสองภาษามาจากภาษาตระกูลอินโด-ยูโรเปียนลักษณะเด่นของภาษาทั้งสองคือการเป็นภาษาที่มีการประกอบคำด้วยวิภัติปัจจัยเหมือนกัน ภาษาบาลียังคงลักษณะไวยากรณ์เช่นเดิมอยู่ ส่วนภาษาอังกฤษได้มีการปรับเปลี่ยนระบบไวยากรณ์จากเดิมให้เรียบง่ายขึ้นในภายหลัง ทั้งนี้เพื่อใช้ง่ายและสะดวกขึ้นสำหรับผู้ใช้

โครงสร้างประโยคหรือเรียกว่า “วาก” ในภาษาบาลี จะเป็นโครงสร้างประโยคแบบประธาน (Subject) กรรม (Object) กริยา (Verb) หรือ SOV ประโยคพื้นฐานของภาษาบาลีมี 6 ชนิด ได้แก่ ประโยคกัตตุวาก ประโยคกัตตุวากกัตตุวาก ประโยคกัมมวาก ประโยคภาววาก ประโยคเหตุกัตตุวาก และประโยคเหตุกัมมวาก ส่วนโครงสร้างประโยคภาษาอังกฤษจะเป็นโครงสร้างแบบประธาน (Subject) กริยา (Verb) และกรรม (Object) หรือ SVO ประโยคพื้นฐานของภาษาอังกฤษมีเพียง 3 ชนิด ได้แก่ ประโยคกัตตุวาก ประโยคกัมมวาก และประโยคเหตุกัตตุวาก ซึ่งมีความแตกต่างจากประโยคพื้นฐานของภาษาบาลีอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ถ้าจำแนกประโยคตามลักษณะของเนื้อความแล้วในภาษาบาลีและภาษาอังกฤษพบประโยค 4 ชนิดเหมือนกัน ได้แก่ ประโยคความเดียวหรือเอกัตถประโยค ประโยคความรวมหรืออนกัตถประโยค ประโยคความซ้อนหรือสังกรประโยค และประโยคความผสมหรืออนกัตถสังกรประโยค

ส่วนกลวิธีการแปลประโยคภาษาบาลีและภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ทั้งสองภาษามีกลวิธีและลำดับการแปลที่คล้ายคลึงกัน อย่างไรก็ตาม ข้อความที่ได้รับการแปลถ่ายทอดเป็นภาษาไทยนั้นควรมีลักษณะดังนี้ 1) มีความกระชับ ชัดเจนและไม่กำกวม 2) ใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม 3) ใช้ภาษาที่เรียบง่ายสัมพันธ์กับความคิดและตรงตามต้นฉบับ และ 4) มีความสมเหตุสมผลเท่ากับภาษาต้นฉบับ

8.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยที่พบว่าภาษาบาลีและภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่อยู่ในตระกูลเดียวกันคืออินโด-ยูโรเปียนนั้นสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักวิชาการหลายคน เช่น พระศรีสิทธิมนี เป็นต้น ที่ได้กล่าวไว้ว่า ภาษาบาลีและภาษาอังกฤษมีรากเหง้ามาจากภาษาเดียวกันคือภาษาตระกูลอินโด-ยูโรเปียน ซึ่งเป็นตระกูลภาษาที่คนใช้พูดมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับภาษาตระกูลอื่น ๆ ในโลก

โครงสร้างประโยคของภาษาบาลีและภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยพบว่าทั้งสองภาษามีความแตกต่างกันนั้นผลวิจัยดังกล่าวได้สอดคล้องกับพระศรีสิทธิมนีที่ได้กล่าวไว้ว่าลักษณะโครงสร้างประโยคภาษาบาลีจะเป็นรูปแบบ SOV ได้แก่ (ขยาย) ประธาน + (ขยาย) กรรม + กริยาส่วนประโยคภาษาอังกฤษนั้น

ลักษณะโครงสร้างประโยคจะเป็นแบบ SVO ซึ่งแตกต่างจากโครงสร้างประโยคภาษาบาลี ดังรูปแบบ คือ (ขยาย) ประธาน + กริยา + (ขยาย) กรรมแม้ว่าจะเป็นภาษาที่อยู่ในตระกูลเดียวกันก็ตาม

การแปลประโยคภาษาบาลีและภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยมีกลวิธีและลำดับการแปลที่คล้ายคลึงกัน อย่างไรก็ตาม ข้อความที่ผ่านการแปลถ่ายทอดเป็นภาษาไทยนั้น ควรมีลักษณะการแปลที่ดีดังนี้ 1) มีความกระชับ ชัดเจน และไม่กำกวม 2) ใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม 3) ใช้ภาษาที่เรียบง่าย สัมพันธ์กับความคิดและตรงตามต้นฉบับ และ 4) มีความสมเหตุสมผลเท่ากับภาษาต้นฉบับ ซึ่งลักษณะการแปลที่ดีดังกล่าวนี้ได้มีความสอดคล้องกับแนวคิดของอัจฉรา ไส้ศัตรูไกล ดังได้กล่าวไว้แล้ว

8.3 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับโครงสร้างประโยคภาษาบาลีและภาษาฮินดีเพื่อจะารู้และเข้าใจลักษณะโครงสร้างและความสัมพันธ์ส่วนประกอบต่างๆของภาษาทั้งสอง

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท ภูมิพวง. (2550). *คำไทยที่มาจากภาษาบาลี-สันสกฤต เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 01361311*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โกวิท ภูมิพวง. (2551). *รายงานผลการวิจัย การสร้างคำแบบบาลีและสันสกฤต ที่มีอิทธิพลต่อภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เชวง จันทะเรตต์. (2528). *การแปลเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ทองสุข เกตุโรจน์. (2551). *ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญจิรา ถึงสุข. (2555). *โมดูลที่ 1 หลักและแนวทางการแปล*. คู่มือการศึกษาชุดวิชาหลักการแปล. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปัญญา บริสุทธิ์. (2533). *ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติในการแปล*. กรุงเทพฯ: ธรรมมกลการพิมพ์.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2541). *หลักการแปลไทยเป็นมคธ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลี้ยงเชิง.
- พระมหานพพล สายสุดตา. (2554). *การเปรียบเทียบโครงสร้างประโยค ในภาษาไทยกับภาษาบาลี-สันสกฤต-ฮินดี และอังกฤษ*. ค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2555 จาก <http://www.nongmaiclub.com/blog/index>.
- พระศรีสิทธิมนี (พล อาภากร). (2551). *มหาพาเรียนอังกฤษ*. กรุงเทพฯ : ไทยรายวันการพิมพ์.
- วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า (กรมพระยา). (2538). *บาลีไวยากรณ์อักษรวิธี ภาคที่ 1 สมัญญาภิธานและสนธิ*. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า (กรมพระยา). (2538). *บาลีไวยากรณ์อักษรวิธี ภาคที่ 2 นามและอภัยศัพท์*. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า (กรมพระยา). (2538). *บาลีไวยากรณ์อักษรวิธี ภาคที่ 3 อาขยาตและกิตก์*. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า (กรมพระยา). (2538).

บาลีไวยากรณ์อักษรวิธี ภาคที่ 2 สมาสและดัตถิต.

พระนคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย.

วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า (กรมพระยา). (2550).

อุภัยพากย์ปริวัตน์ ภาค 1-2. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

ศุภรางค์ อินทรารุณ.(2548). ภาษาบาลีสันสกฤตในภาษาไทย.

ค้นเมื่อ 19 พฤศจิกายน 2554 จาก

<http://www.huso.buu.ac.th/thai/web/personal/subhrang/208322/index.htm>.

สัญญาวิ สายบัว. (2525). *หลักการแปล*.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุภาพร มากแจ้ง. (2525). *ภาษาบาลีสันสกฤตในภาษาไทย*.

ธนบุรี: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
วิทยาลัยครูธนบุรี.

อัจฉรา ไสค์ตรูไกล. (2555). *จุดมุ่งหมาย หลักการและวิธีการแปล*.

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Catford, J.C.(1965). *A Linguistic Theory of Translation*.

London: Oxford University Press.

Longman Dictionary of Contemporary English.(1983). 3rd ed.

Harlow Essex: Longman.

Newmark, Peter.(1981). **Approaches to Translation**.

Exeter: A Wheaton & Co.Ltd.